

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): Mgr. Ondřej Kukan

Název práce: Jihoslovanský trialismus v Rakousku-Uhersku v letech 1914–1918. Praha, 2024. 115 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, Katedra ruských a východoevropských studií.

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce): PhDr. Ondřej Žíla, Ph.D.

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Ondřej Kukan si za cíl svého diplomního projektu zvolil analýzu tzv. trialismu Rakousko-Uherska v období první světové války s akcentem na jeho jihoslovanskou verzi. Diplomant se zaměřil na hlavní myšlenkové zdroje trialistického konceptu, jeho pozici v chorvatské politice a postoje tehdejších chorvatských politiků vůči tomuto konceptu, který cílil na sjednocení chorvatských zemí do jednoho celku se záměrem se jako rovnoprávný, třetí, subjekt Rakouska-Uherska emancipovat na uherské koruně. Kukan se věnuje genezi vývoje trialistického konceptu, rozebírá argumenty pro jeho uvedení do praxe, sleduje mechanismy, jak chorvatští politici s konceptem pracovali, a jak se tento koncept vyvíjel v čase.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Diplomní práce je strukturována do tří chronologicky na sebe navazujících kapitol, kterým předchází teoreticko-metodologický úvod. V první kapitole nastiňuje Kukan myšlenkové zdroje a východiska trialismu do roku 1914. Ve druhé kapitole se diplomant věnuje rozboru Velké války a jejímu vlivu na vývoj myšlenky trialismu v letech 1914–1917. Třetí kapitola rozebírá postupné proměny konceptu trialismu ke konci války – v letech 1917 a 1918. Diplomní práce má koherentní tvar a je logicky rozčleněna.

Projekt hlásící se k dějinám konceptů a idejí využívá metodologicky poznatků z oblasti státoprávní historie, dějin Chorvatska a jihoslovanského prostoru. Kukan se vedle stenografických záznamů opírá o paměti dobových aktérů, politiků a ústředních reprezentantů (Eugen Kvaternik, Mihovil Pavlinović, Arthur Polzer-Hoditz, či Karel I., aj.), či o edici korespondence Josipa Franka s vídeňskými vojenskými kruhy. Seznam sekundární literatury je rovněž úctyhodný; diplomant čerpá z prací chorvatské, anglické, německé a české provenience. Velmi obsáhlý seznam primárních a sekundárních zdrojů poněkud překvapivě ponechává stranou reflexi výzkumů českých odborníků (Miroslav Šesták, Václav Štěpánek, Jan Pelikán, Petr Stehlík, Ladislav Hladký). Projekt pracuje s jedinou syntézou edice Dějiny států z Nakladatelství Lidových novin od Jana Rychlíka a Milana Perenčeviče (Dějiny Chorvatska). Kukanovy postřehy a stanoviska k trialismu a dalším v práci využitým konceptům by mohla rozhodně obohatit jím opomenutá studie Petra Stehlíka (Bosna v chorvatských národně-integračních ideologiích 19. století).

Diplomní projekt se metodicky opírá o formy induktivní analýzy, která na základě sběru dat a informací formuluje hypotézy a teoretická východiska. Tento přístup považuji v projektu za oprávněný. Problém však mám s absencí kritérií, která by jasně a srozumitelně vymezila hlavní aktéry, tj. politiky, kteří prosazovali koncept trialismu. V práci chybí vstupní a pro nosnost tématu projektu nutná diskuse, která by kontextualizovala, jak s konceptem trialismu pracovali reprezentanti jednotlivých politických proudů a idejí v chorvatských zemích, u kterých z nich a proč tento koncept nejvíce rezonoval a jaký diskurz ohledně trialismu v jednotlivých politických proudech krystalizoval.

V práci rovněž postrádám jak konkrétně autor v analýze primárních zdrojů (stenografických záznamů) postupoval. Kukan uvádí, že „zdroje, z nichž budou politické dějiny čerpat, budou především stenografické protokoly chorvatského Saboru s důrazem na dějiny trialismu jakožto konceptu i dějiny Chorvatů v kontextu habsburské monarchie a jihoslovanské otázky, jejíž význam vzrostl s Velkou válkou“ (s. 16). V práci ale není jasné, jak konkrétně diplomant k analýze stenografických záznamů metodicky přistupoval, zdali postupoval chronologicky, jaké časové období si pro výzkum záznamů vymezil, které zápisy shromáždil, prostudoval, a na základě jakých kritérií dokumenty analyzoval atd. První kapitola, která precizně shrnuje a rámuje vývoj otázky

trialismu do roku 1914, se přitom o stenografické záznamy neopírá vůbec. Stejně platí pro třetí kapitulu rozebírající trialismus v letech 1917 a 1918. Stenografické záznamy jsou využity jako empirický materiál pouze v druhé kapitole sledující vývoj trialismu v letech 1914 až 1917.

Diplomant těží ze svých předchozích studií historie na FF UK. Jeho poznatky, sečtělost a znalost problematiky navazují na jeho jinou diplomovou práci věnovanou jihoslovenské otázce. Na druhou stranu je diplomní projekt zatížen přesměrem pozitivistickým přístupem. Ten se sice projevuje ve velmi precizním a informativně vyčerpávajícím nástinu faktografie, pojmů a termínů, nicméně tato diplomantova pečlivost a tendence do detailu charakterizovat dílčí fakta rozměňuje a tříští výklad a znepréhledňuje vlastní zacílení práce. Kukan by ve svém velmi detailním, ale deskriptivně pojatém výkladu a analýze měl přesvědčivěji třídit informace a oddělovat zásadní poznatky od těch druhotných. Zobecnění a prokrácení určitých pasáží by velmi podrobný nástin vyjasnilo a dokázalo efektivněji akcentovat ústřední teze a argumenty.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Jazykový projev práce je ucházející, nikoliv však přesvědčivý. Finální redakce textu mohla vylepšit stylisticky krkolonná tvrzení, zkrátit určitá komplikovaná souvětí a obraty (např. výraz „neexistence“ (s. 17)), či upravit nesprávnou shodu podmětu s přísudkem. Diplomant rovněž přehlédl prakticky identické pasáže na s. 10 a 11, které nastiňují strukturu práce.

Autor cituje odpovídajícím způsobem, primární a sekundární zdroje jsou řádně uvedeny.

4. KONTROLA ORIGINALITY TEXTU

Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému:

Theses Turnitin Ouriginal (Urkund)

Komentář k výsledku kontroly: Celková podobnost 9 % dle Turnitinu.

5. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Diplomant ve své práci vyložil historii konceptu trialismu, který usiloval o myšlenku rekonstrukce habsburské monarchie. Diplomní projekt je originální a zevrubně sestavenou prací, ve které diplomant inovativně syntetizoval poznatky trialismu v kontextu jihoslovenského prostředí v rámci habsburské monarchie. Oponovaná práce je na IMS výjimečná hloubkou své pramenné základny – stenografických záznamů parlamentních debat v chorvatském saboru (v originále), a velmi pečlivým provedením, které nepatrně oslabuje její pozitivistický záběr.

Autora vyzývám, aby po příslušných úpravách zvážil text vydat jako ucelenou monografii.

6. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Rozeberte, jak rozumíte termínu západní Balkán, který v textu opakovaně uplatňujete.

Jak se lišily a vyvíjely přístupy chorvatských politiků zastávajících trialismus vůči Bosně a Hercegovině?

Zkuste stručně a schematicky vystihnout hlavní politické proudy v chorvatském Saboru a jejich diskurzivní pojetí a přístupy k trialismu.

7. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(A a B výborně, C a D velmi dobře, E dobře, F nevyhověl):

Diplomovou práci Ondřeje Kukana navrhuji hodnotit jako výbornou – A.

Datum: 3.9.2024

Podpis:

Pozn.: Hodnocení pište k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou

neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.